

La veritable història de «Volem pa amb oli»

Peret la va convertir en una de les seves rumbes més populars en català

Adaptació d'una il·lustració d'Ester Montjèr

Al llarg dels segles, els catalans hem configurat un paisatge sonor que ens fa recognoscibles davant el món. La majoria són cançons que han nascut als Països Catalans, i moltes han tingut una trajectòria internacional -curta o llarga- o han estat veritables peces intergeneracionals. També hi ha peces compartides amb altres països propers (per exemple "En Joan petit"), que ajuden a dibuixar un imaginari polièdric de la Mediterrània format amb aspectes identitaris compartits amb altres cultures germanes.

El desembre de 2014, vam publicar un número especial (el 231) amb 100 cançons que tenen associades 100 històries per descobrir que algunes de les melodies que considerem nostres també han tingut un recorregut internacional i que han aconseguit emocionar Albert Einstein i **Igor Stravinski**, han fet emmudir dos presidents dels Estats Units o han cridat a la lluita en contra dels totalitarismes arreu del món. Al llarg d'aquest mes d'agost, anirem recuperant la veritable història d'algunes de les cançons del recopilatori, des de temes tradicionals a *hits* de la Nova Cançó, passant per peces emblemàtiques d'**Antònia Font** o **Els Catarres**. Avui descobrim què hi ha darrere de "Volem pa amb oli".

"Volem pa amb oli" és una cançó tradicional catalana molt estesa però molt curta, tant que alguns artistes l'han fet servir de tornada per a altres cançons que han creat. L'únic punt de discrepància entre les versions que ens han arribat es produeix a l'últim vers de la lletra, quan ha de plantar

cara a la negativa del pa amb oli i definir com actuarem si no ens el donen. Així, mentre la versió suposadament més dialogant gosa amenaçar de no callar (*?si no ens el donen, no callarem?*), n'hi ha una altra que tira pel dret (*?si no ens el donen, ens el prendrem?*).

L'any 1971, **La Trinca** la va incloure al seu disc adreçat al públic infantil *L'orgue de gats* (Edigsa) dins un popurri de cançons anomenat "Havaneres de la costa". Uns anys més tard els osonencs **Esquirols** en van fer una versió protagonitzada per la família Fulano, una gent de poble nou-rica que s'ha establert a la capital, i que en tornar al poble es mira els seus exconvilatans per sobre l'espatlla. La cançó és una de les més divertides del disc *Fent camí*. Vinculada a aquest grup hi ha una altra lletra inèdita discogràficament en què es fa un repàs a alguns dels capítols de la història de Catalunya relacionats irònicament amb la cançó. Com a curiositat direm que en un dels casos la tornada està cantada en llatí: *?Omnes volumus/ oleum et panem,/ et si non dabunt,/ et si non dabunt,/ robatores!*.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=K-Q4Vs6WpdA>

Poc després, el desaparegut gitano **Peret** ?rei de la rumba catalana' li aportava un punt de crítica política que ha resultat, malauradament, premonitori: *?Són partits, i més partits/ i tots volen governar/ i es jalaran tot el pa amb oli/ i el pa blanc ni el tastaran./ Xim pom valí oli,/ no menjarem pa amb oli...?*.

Versions a banda, la cançó està tan integrada en l'imaginari que fins i tot sense cantar-la se'n pot fer referències i que tothom les entengui. És el que van fer **Ocults** al seu disc *Pa amb oli nacional* (Blau, 1990): *?I tu lo que vols és un pa amb oli,/ un pa amb oli amb olives de Sóller./ I tu lo que vols és un pa amb oli,/ un pa amb oli amb formatge mahonès,/ un pa amb oli nacional?*.